

Activerende Directe Instructie

De afgelopen maanden heeft het team van OBS 't Pierement zich verdiept in een nieuw onderwijskundig didactisch model. Zeg maar, richtlijnen over hoe op school lessen gegeven zullen gaan worden. De school heeft gekozen voor het zogenoemde Activerende Directe Instructiemodel (ADI). Dat is een model waarbij de zelfstandigheid van de leerlingen wordt aangesproken en waarbij de instructie wordt aangeboden op drie niveaus. Leerlingen die de leerkracht maar kort nodig hebben omdat zij de leerstof al begrijpen, mogen snel aan het werk. Leerlingen die meer instructie en begeleiding nodig hebben, krijgen die.

Door middel van deze *Nieuwsbrief Special* gunnen we u een blik in de keuken, zodat ook u straks begrijpt wat kinderen bedoelen als ze zeggen dat 'het stoplicht' op rood staat, dat de timetimer de tijd van 'zelfstandig werken' aangeeft en dat de juf de doelstelling van de les steeds bespreekt.

De (oudere) en zéker de modernere leerpsychologen hebben onderzocht hoe kinderen leren. We kunnen zeggen dat kinderen

actief leren,
doelgericht leren,
cumulatief leren,
leren in een sociale en interactieve context,
constructief leren en
individueel van elkaar verschillen.

Het Activerende Directe Instructiemodel maakt hiervan gebruik door een les op te bouwen in een aantal fasen. Dat zijn er zeven:

- 1 de Terugblik
- 2 de Oriëntatie
- 3 Uitleg
- 4 Begeleide inoefening
- 5 Zelfstandige verwerking
- 6 Evaluatie en
- 7 de Terug- en Vooruitblik.

Hieronder volgt een korte uitleg van de verschillende fasen. Van belang is het te beseffen dat leerkrachten voortaan dit model hanteren als uitgangspunt bij de instructielessen. Vooral nog in elk geval tijdens de rekenlessen. Op termijn zal het model bij steeds meer vakgebieden worden toegepast tijdens instructielessen.

De Terugblik

Hier wordt voorgaand werk besproken. We weten immers dat kinderen cumulatief leren en de koppeling willen doorgronden van dat wat ze al leerden en dat wat ze nu zullen gaan leren. De leerkracht haalt in een kort gesprek de voorkennis op en vat deze samen om zo een goed uitgangspunt te hebben voor de volgende fase.

De Oriëntatie

Het onderwerp van de les wordt gepresenteerd. Gerelateerd aan eerdere lessen en nog komende lessen. Er wordt ook aangegeven wat de betekenis is van de kennis die de kinderen gaan opdoen voor het dagelijks leven. De leerkracht geeft een schets van het verloop van de les. Dat geeft duidelijkheid en betrokkenheid.

De Uitleg

Het hart van de les: De leerkracht oefent hier zijn vak uit. Zijn specialisme. Hij of zij onderwijst in kleine stappen en bespreekt ze met de leerlingen. Hij gebruikt heldere taal en geeft concrete voorbeelden. Stapsgewijs wordt de oefenstof steeds wat moeilijker. De leerkracht begeleidt de leerlingen en voert ze mee door de nieuwe lesstof.

Begeleide Inoefening

De leerkracht laat de leerlingen onder begeleiding inoefenen. Onder begeleiding om eventuele denkfouten in denkprocessen snel op te sporen en te corrigeren. De moeilijkheidsgraad neemt langzaam toe; de ondersteuning van de leerkracht neemt langzaam af.

Zelfstandige verwerking

Dit is het moment dat de kinderen zelf aan de slag gaan. Ze gaan zelf het opgegeven werk maken. Over deze fase van zelfstandig werken valt nog heel veel te zeggen. Verderop, onder het kopje Klassenmanagement, komen we terug op de fase van zelfstandig werken.

Evaluatie

Samen met de leerlingen wordt nagegaan hoe de les is verlopen. Wat ging goed en wat niet. Wat was moeilijk of juist gemakkelijk. Wat kan de volgende keer anders.

De Terug- en Vooruitblik

Een belangrijke stap die de opstap vormt voor een volgende les. Hier wordt expliciet aangegeven wat deze les bijdroeg aan een lessenserie. Ook wordt alvast verteld waar de volgende les over zal gaan.

Dit pedagogisch-didactisch model is toepasbaar bij alle lessen.

Op 't Pierement is afgesproken dat de leerkrachten zich deze systematiek eigen maken bij in elk geval de rekenlessen. Op termijn volgen andere vakgebieden.

Klassenmanagement, dobbelstenen en stoplichten

Binnenkort komt uw zoon of dochter vast thuis met de mededeling dat in de klas het stoplicht op rood stond en dat je dan op een speciale manier moet werken. Misschien zult u, als u vanaf volgende week door de school loopt denken: wat zouden die stoplichten voor functie hebben. Misschien denkt u dat het een leuke decoratie is. Of een hulpmiddel voor verkeerslessen. Niets is minder waar. Ze worden als signaal middel gebruikt bij de lessen in de fase van zelfstandig werken. Niet alle kinderen leren op precies dezelfde manier en in hetzelfde tempo en met hetzelfde gemak als anderen.

Om die reden heeft een leerkracht behoefte aan een zogenoemd klassenmanagementmodel. In grote lijnen komt dat neer op: Hoe organiseer ik de gang van zaken in mijn klas zodanig, dat ik gerichte aandacht kan schenken en hulp op maat kan bieden aan wie dat nodig hebben, zodat elk kind optimale instructies krijgt.

Een hele mond vol, maar de bedoeling is duidelijk: elk kind heeft een eigen vorm van instructie nodig en hulp van de leerkracht. De leerkracht moet zijn of haar aandacht verdelen over alle kinderen, en met name over hen die hulp en begeleiding nodig hebben.

Hiervoor is het zogenoemde GIP-model verzonnen. De afkorting betekent: *Van Groepsgericht naar Individueel gericht Pedagogisch en didactisch handelen van de leerkracht.*

In de wandelgang wordt nogal eens van *gippen* gesproken. Het meest kenmerkend voor het toepassen van GIP is dat er gedurende een les zoals bovenomschreven gewerkt wordt met

een fase waarin de kinderen helemaal zelfstandig aan het werk zijn. Ze mogen dan niets aan hun buurman of buurvrouw vragen en lossen hun eventuele problemen even zelf op. Zelfs de leerkracht mag niet gestoord worden, want die is in de fase van zelfstandig werken bezig met observaties en met gerichte instructies aan door haar of hem geselecteerde leerlingen. De leerkracht maakt wel regelmatig een zogenoemde serviceronde. Tijdens deze ronde geeft de leerkracht aanwijzingen en kan zij of hij volgen of de leerlingen de lesstof onder de knie krijgen.

Deze fase van werken wordt visueel ondersteund met een verkeerslicht in de klas. Het rode licht betekent dan dat op bovenomschreven wijze wordt gewerkt.

Het verkeerslicht kan ook op oranje staan. Dat betekent dat de leerlingen de buurman of buurvrouw fluisterend om hulp mogen vragen. Nog steeds is de leerkracht bezig met door haar of hem geselecteerde leerlingen. Pas als het stoplicht op groen wordt gezet kan ook de leerkracht geraadpleegd worden. De kinderen en de leerkrachten zullen, net als op andere scholen, snel gewend raken aan de afspraken.

Een extra hulpmiddel dat we inzetten is de zogenoemde timetimer. Dat is een klok die als het ware 'achteruit' loopt en daarmee de nog resterende werktijd aangeeft. In één oogopslag ziet een kind hoeveel tijd er nog is om het werk te maken.

En een dobbelsteen dan, zult u misschien denken. Kortweg komt dat er op neer dat elk kind een dobbelsteen heeft met enkele kleuren. Tijdens de fase van "oranje" kan ieder kind hiermee aangeven of hij of zij wil doorwerken (en dus niet gestoord wil worden, ook al mag dat wel) of dat zij of hij bereid is hulp te geven. Een dergelijke dobbelsteen vormt een bijdrage aan autonomie en competentie van elk kind.

In de kleuterbouw wordt nog niet gewerkt met een dobbelsteen. Ook gebruiken we het rode stoplicht alleen voor de oudste kleuters, na de voorjaarsvakantie als ze soms gedurende een korte tijd zelfstandig werken. Daarmee is dat een opstap voor groep 3.

De dobbelsteen gaan we na de zomervakantie introduceren. Dat geeft ons nu mooi de gelegenheid om tot de vakantie te oefenen met het stoplicht en de timetimer.

De leerkrachten zijn zich aan het bekwamen in het lesmodel en het gebruiken van de genoemde hulpinstrumenten. We zijn er van overtuigd dat het een heel goede bijdrage is aan gedegen instructie, op maat voor de leerling en met aandacht voor de zelfstandigheid van elke leerling. Dat alles vergroot de betrokkenheid en de interesse van de kinderen. Bovendien is er hiermee een duidelijke lijn in de hele school gecreëerd.